Modelist

Modelist, moda ve hazır giyimde bir giysinin çizimini ölçü tablosuna göre kalıba çeviren, fit seansında oturuşu düzelten ve kalıbı bedenlere serileyerek üretime hazırlayan kişidir.

> **Her fit yorumu kalıba işlenir, her kalıp sürümü föydeki sürümle aynı adı taşır.**

Kart özeti

- Modelin kalıbını çizer, dikiş ve bolluk paylarını kumaşın davranışına göre verir.
- Fit seansında oturuşu okur, düzeltmeyi kalıba işler, ana bedeni bütün bedenlere serilir.
- Sezon ritmi: yeni kalıplar, numune kalıbı, fit turları, serileme, pastal planı ve tüketim.
- En önemli belgeler teknik föy, ölçü tablosu, fit yorumu ve pastal planıdır.
- Fit yorumunu madde madde kapat; her madde işlendikten sonra kalıbı numune odasına ver.
- Fit turu sayısı, ilk denemede tutan serileme ve kalıp sürüm doğruluğuyla değerlendirilir.

Bir sezonda

1. **Yeni modeller:** Kalıp hazırlamak ya da arşivdeki benzer kalıbı uyarlamak.
2. **Numune:** Numune kalıbı ve dikim talimatı numune odasına gider.
3. **Fit seansları:** 1. fit, 2. fit, 3. fit. Her turun düzeltmesi kalıba işlenir.
4. **Onay sonrası:** Serileme ve beden seti.
5. **Üretime giriş:** Pastal planı; kesinleşen kumaş tüketimi maliyet ve satın almaya gider.

Bir iş günü

- **08.30** Numune odasından dün dikilen numuneler gelir. Askı etiketindeki talep numarasını, turu ve kalıp sürümünü kendi listenle eşlersin; sürümü tutmayan numune fit seansına girmez.
- **09.30** Fit seansı: tasarımcı, ürün geliştirme ve numune sorumlusuyla mankenin başındasın. Ölçü noktaları ölçülür, sen oturuşu okursun ve her düzeltme fit yorumuna parça adıyla yazılır.
- **11.00** Fit yorumlarını kalıba işlersin. Hangi parçada ne kadar oynadığını not eder, kalıp sürümünü yükseltir, ölçü tablosunu etkileyen bir değişiklik varsa ürün geliştirmeye ayrıca yazarsın.
- **12.30** Model makinecisi arar: yaka takımında çentikler buluşmuyor. Kalıbı açar, yaka ile yaka oyuntusunun dikiş boylarını karşılaştırır, hatanın kalıpta mı kesimde mi olduğunu bulursun.
- **14.00** Yeni model: teknik çizim, ölçü tablosu taslağı ve kumaşın çekme testi sonucu masanda. Arşivden benzer bir kalıbı açar, sürümünü kontrol eder, yeni modele uyarlarsın.
- **15.30** Ana bedeni onaylanan bir modeli serilersin. Beden atlama kurallarını uygular, en küçük ve en büyük bedende kol oyuntusu ile yaka çevresinin orantısını ayrıca kontrol edersin.
- **16.30** Pastal denemesi: aynı kalıbı iki farklı yerleşimle dener, desen ve tüy yönünü koruyarak birim tüketimi çıkarır, maliyet uzmanına bildirirsin.
- **17.30** Günün kalıp dosyalarını arşive model kodu ve sürüm numarasıyla kaydeder, açık kalan fit düzeltmelerinin listesini ürün geliştirmeye gönderirsin.

Elinden geçen belgeler

Belge	Kimden	Kime	Ne için
Teknik föy (tech pack)	Ürün geliştirme	Modelist	Teknik çizim, detay ölçüleri, dikiş tipleri ve malzeme bilgisiyle kalıbın ne olacağını tarif eder. Eksik bir detay varsa kalıba başlamadan sorarsın.
Ölçü tablosu (size spec)	Ürün geliştirme ya da ihracatta müşterinin teknik ekibi	Modelist	Her ölçü noktasının (POM) hedef değerini ve toleransını verir. Kalıbı bu tabloya göre kurar, fit turunda ölçülerin buna göre okunduğunu bilirsin.
Kumaş çekme ve esneme test sonucu	Kalite ya da satın alma (laboratuvar raporu)	Modelist	Yıkamadan sonra kumaşın boyda ve ende ne kadar değiştiğini söyler. Çekme payını kalıba bu sonuçla eklersin.
Numune kalıbı ve dikim talimatı	Modelist	Numune odası	Parçaların listesi, çentikler, dikiş payları ve dikiş sırası. Model makinecisi numuneyi bu talimatla diker.
Fit yorumu (fit comment)	Fit seansı (genelde ürün geliştirme yazar) ya da ihracat müşterisi	Modelist	Hangi noktada ne düzeltileceğini söyler. Kalıba işlenmemiş yorum, bir sonraki turda aynı sorun demektir.
Serilenmiş kalıp seti (grading)	Modelist	Numune odası ve kesimhane	Bütün bedenlerin kalıpları ve beden atlama kuralları. Beden seti numunesi ve üretim kesimi buna göre yapılır.
Pastal planı ve birim tüketim (marker)	Modelist	Maliyet uzmanı, satın alma, kesimhane	Kalıp parçalarının kumaş üstündeki yerleşimi ve bir ürüne düşen kumaş miktarı. Maliyet ve kumaş siparişi bu değere dayanır.

İş akışı

1. **Föyü, ölçü tablosunu ve teknik çizimi oku; eksik ya da çelişen bilgiyi sor.** · girdi: Teknik föy, ölçü tablosu, teknik çizim · çıktı: Soru listesi ya da onaylı başlangıç bilgisi · teslim: Ürün geliştirme uzmanı
2. **Kalıbı hazırla ya da arşivden uyarla; çekme payını ekle.** · girdi: Netleşmiş föy, kumaş test sonucu · çıktı: Numune kalıbı ve dikim talimatı · teslim: Numune sorumlusu
3. **Fit seansında oturuşu değerlendir, düzeltmeyi parça adıyla söyle.** · girdi: Fit numunesi, numunenin ölçüm sonuçları · çıktı: Fit yorumu ve düzeltme listesi · teslim: Ürün geliştirme uzmanı
4. **Düzeltmeleri kalıba işle, kalıp sürümünü yükselt.** · girdi: Fit yorumu · çıktı: Revize kalıp ve sürüm notu · teslim: Numune sorumlusu
5. **Onaylı ana bedeni bütün bedenlere seri hâle getir.** · girdi: Onaylı ana beden kalıbı, beden tablosu · çıktı: Beden seti kalıpları · teslim: Numune sorumlusu
6. **Pastal planını kur, birim tüketimi çıkar.** · girdi: Serilenmiş kalıp, kumaş eni, siparişin beden ve renk dağılımı · çıktı: Pastal planı ve birim tüketim · teslim: Maliyet uzmanı
7. **Üretim kalıbını sürüm notuyla kesime ver.** · girdi: Onaylı PP numune, geçerli kalıp sürümü · çıktı: Kesim için kalıp dosyası ve sürüm notu · teslim: Üretim takip sorumlusu
8. **Üretimde çıkan ölçü sapmasını teşhis et: kalıp mı, dikim mi?** · girdi: Inline ya da final kontrol raporu · çıktı: Teşhis ve gerekiyorsa kalıp düzeltmesi · teslim: Kalite kontrol sorumlusu

Sahada sık yapılan hatalar

- **Fit yorumunun bir kısmını kalıba işlemeden yeni numune kalıbı vermek.** Sonucu: Aynı sorun bir sonraki turda yeniden çıkar, bir fit turu boşa gider ve takvim kayar. Önlem: Fit yorumunu madde madde kapat; her madde işlenmeden kalıbı numune odasına gönderme.

- **Kalıp dosyasını 'son', 'son2' gibi adlarla kaydetmek.** Sonucu: Kesimhane eski kalıbı açar; kesilen kumaş geri gelmez. Önlem: Model kodu, sürüm numarası ve tarih. Föydeki sürümle kalıp sürümü aynı olmalı.
- **Kumaşın çekme test sonucunu beklemeden kalıbı bitirmek.** Sonucu: Yıkamadan sonra boy ya da en kısalır, ürün final kontrolde tolerans dışı çıkar. Önlem: Test sonucunu kalıptan önce iste; gelmediyse kalıbı 'çekme payı bekliyor' notuyla ver.
- **Serilemede yalnız ana bedeni kontrol etmek.** Sonucu: Uç bedenlerde kol oyuntusu, yaka ya da cep yerleşimi orantısız kalır; beden seti numunesinde ya da üretimde görülür. Önlem: Serilemeden sonra en küçük ve en büyük bedeni ayrıca ölç, beden seti numunesini mutlaka iste.
- **Desenli ya da tüylü kumaşta pastal yön kuralını atlamak.** Sonucu: Parçalar farklı tonda görünür, kareler ve çizgiler dikişte buluşmaz. Önlem: Pastal planına yön ve desen eşleme notunu yaz, kesimhaneye ayrıca söyle.

Vakalar

İkinci fit turunda bir kumaş pantolonun arka ağında gerginlik ve kalçanın altında çapraz kırışıklar var. Ölçüler toleransın içinde. Tasarımcı 'bir beden bol keselim' diyor. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Bedeni büyütmezsin; sorun bolluk değil, oturuş. Arka ağ eğrisinin derinliğini ve arka bel yüksekliğini düzeltmeyi önerirsin. Düzeltme fit yorumuna parça adıyla yazılır, kalıba işlenir ve ölçü tablosunu değiştirmediğini kontrol edersin.

Kesimhane, bir ihracat siparişinin kesimine başlamadan arıyor: ellerindeki kalıp çıktısında yaka parçası föydeki çizimden farklı görünüyor. Arşivde bu modelin iki kalıp sürümü var. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Kesimin başlamamasını istersin. Föyün geçerli sürümünü ve onaylı PP numuneyi esas alıp hangi kalıp sürümünün onaylandığını bulursun. Doğru dosyayı sürüm notuyla gönderir, eskiyi arşivde geçersiz diye işaretler ve üretim takibe haber verirsin.

Örme bir elbisenin proto numunesi dikildikten sonra kumaşın çekme testi geliyor: yıkamadan sonra boyda beklenenden fazla çekiyor. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Çekme değerini kalıba boy ve en yönünde ayrı ayrı eklersin. Sonucu ürün geliştirme ve kaliteyle paylaşır, bir sonraki fit numunesinin yıkandıktan sonra ölçülmesini istersin.

Kariyer yolu

1. Modelist yardımcısı
2. Modelist
3. Kıdemli modelist
4. Orta düzey yönetici (modelhane ya da ürün geliştirme)

Sözlük

- **Teknik föy (tech pack):** Bir modelin teknik çizimini, ölçü tablosunu, malzemesini, dikiş detaylarını ve talimatlarını tek belgede toplayan üretim paketidir.
- **Ölçü tablosu:** Bir modelin her ölçü noktasının beden beden hedef değerini gösteren tablodur.
- **Proto numune:** Tasarımın ilk kez kumaşa döküldüğü, oranı ve genel görünümü görmek için dikilen ilk numunedir.
- **Fit numunesi:** Giysinin oturuşunun ve ölçülerinin manken ya da canlı model üzerinde kontrol edildiği numunedir.

- **Fit yorumu (fit comment):** Fit seansından çıkan, ölçü noktasına ve tura bağlı yazılı düzeltme listesidir.
- **Numune turu:** Bir modelin düzeltmelerle tekrar dikilen her numune aşamasıdır: 1. tur, 2. tur gibi.
- **Revizyon:** Bir modelin, föyün ya da maliyet çalışmasının değişiklik sonrası yeni sürümüdür.
- **Pastal planı:** Kalıp parçalarının kumaş üzerine en verimli şekilde yerleştirildiği kesim planıdır; birim kumaş tüketimi buradan çıkar.